

Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik
Departementet for Finanser

Kalaallit aningaasaat pappiaqqat pillugit nassuiaat

September 2010

Siulequt

Inatsisartut 2006-imi aalajangerpaat kalaallit aningaasaannik pappiaqqanik immikkut ittunik eqqussisoqassasoq. Tamatuma kingorna suliaq unissimavoq. Naalakkersuisut 2009-mi isumaqatigiimmata pilersaarutit aallareriikkat kisiannili naammassineqarsimanngitsut aammaarlutik naliliiffigineqarnissaat aallartinneqarpoq.

Taamatutaaq aningaasat pappiaqqat pillugit aalajangiisoqarpoq. 2006-imi naalakkersuinikkut sammeneqarnerpaajuvoq namminersorneq pillugu isumaqatigiissutissaq. Kinaassutsip sakkortusarneqarnissaanik kissaateqarnek sakkortuvoq. Suli taamaappoq, kisianni aamma allanik pingaarnersiugassaqarpoq.

Naalakkersuisut inuiaqatigiisugut ilutsinni allanngortitsinissamik kissaateqarput. Pissakinnerusut pitsaanerusumik atugaqassapput, aningaasaqarnerput imminut nammassaaq inuunerlu tamatsinnut oqinnerulissaaq.

Tamatumani piumasaqaataassaaq koruunit tamarluinnaasa eqqarsarluarluta atortassagatsigit. Suliaq millioninik arlalinnik atuinissamik imaqqanngikkaluarpalluunniit aningaasat tulluarnepaamik atornerqarnersut nalilersussavarput. Taamatutaaq eqqarsaatigissavarput aalajangiineq ataaseq innuttaasut inuussutissarsiortulluunniit ulluinnarni atugaannut oqilisaataassanersoq imaluunniit naamik.

Tamannalu tunngaviuvoq aalajangiinerup 2006-imeersup naliliiffigeqqinnissaanik Naalakkersuisut kissaateqarnerannut. Kalaallit aningaasaat pappiaqqat immikkut ittut pillugit oqaluttuarisaaneq, pissutsit piviusut tunngavigineqartullu nassuiaammi matumani nassuiarneqassapput.

Atuarluarisi

A handwritten signature in black ink that reads "Palle Christiansen". The signature is written in a cursive, slightly slanted style.

Palle Christiansen
Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq
September 2010

Siulequt.....	3
1. Eqikkaaneq.....	5
2. Tunuliaqutaasut piumasarineqartullu	6
2.1 Tunngavilersuut	7
2.2. Oqaluttuarisaaneq	7
3. Aningaasat pappiaqqat	8
3.1. Aningaasat nalingat aningaasanullu politiki	8
3.2. Atortuulersitsineq	8
3.3. Ilusilersornera	9
4. Aningaasaqarnikkut kingunerisassai	11
5. Nunani allani aningaasat nalingat.....	12
5.1. Savalimmiut	12
5.2. Nunat allat	13
6. Euro-p Danmarkimut eqqunneqarnera.....	15
7. Inerniliineq.....	16
Ilanngussat.....	17
Ilanngussaq 1. Kalaallit Nunaanni aningaasat pappiaqqat pillugit inatsit	18
Ilanngussaq 2. Kalaallit Nunaanni aningaasat pappiaqqat pillugit inatsisissatut siunnersuummut	
Inatsisartut oqaaseqaataat pillugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut (Saqqummiussissut)	19

1. Eqikkaaneq

2006-imi Naalackersuisuusut danskit naalackersuisuinik Kalaallit Nunaata nammineq aningaasaqalernissaa pillugu isumaqatigiissuteqarput. Isumaqatigiissut piviusunngorpoq taamani statsministeriusup Anders Fogh Rasmussenip suliniuteqarneratigut. Tamanna nangillugu Kalaallit Nunaanni aningaasat pappiaqqat pillugit Inatsit Folketingimit akuersissutigineqarpoq.

Taamaattorli Nationalbankip eqqumiitsuliortullu aningaasaliortussatut toqqarneqartut akornanni isumaqatigiissuteqannginnerup kinguneraa suliaq unitsinneqarmat. Naalackersuisut tamatuma kingorna aalajangiinerup eqqarsaatigeqqinnissaanik kissaateqarput.

Kalaallit aningaasaannik pappiaqqanik eqqussineq ulluinnarni aningaasaqarnikkullu arlalitsigut pissusissamisuunngitsunik kinguneqartussaavoq. Tamanna aningaasat pappiaqqat immikkut ittut eqqunneqarnissaannut tunngavigineqartunut naligiissarneqassaaq. Tamakku kulturimut tunngassuteqarput. Eqqarsaat taanna tunngavigalugu kalaallit aningaasaasa pappiaqqat immikkut ittut eqqunneqarnissaasa piviusunngortinneqannginnissaa kaammattuutigineqarpoq.

2. Tunuliaqutaasut piumasarineqartullu

Taamanikkut Statsministeriusup Anders Fogh Rasmussenip Naalakkersuisunullu siulittaasusup Hans Enoksenip ulloq 10. januar 2006 ataatsimeeqatigiinneranni Statsministeri aperaaq kalaallit aningaasaannik pappiaqqanik immikkut ittunik Savalimmiuni aaqqissuussa q assigalugu eqqussisoqarnissaanut Naalakkersuisut soqutiginninersut.

Naalakkersuisut ulloq 27. januar 2006 Statsministeriamut tapersersuullutik allakkatigut nalunaarutigaat siunnersuutip ingerlateqqinnissaanik kissaateqarnertik oqaatigalugu.

Tamatununga atatillugu isumaqatigiissutigineqarpoq kalaallit aningaasaannik pappiaqqanik immikkut ittunik Kalaallit Nunaanni akiliutitut atorreqarsinnaasunik saqqummersitsisoqarnissaa anguniarlugu suliamik aallartitsisoqassasoq. Siullermik Statsministeriami Finansministeriamilu atorfilittat periarfissat pillugit Naalakkersuisunut erseqqinnerusumik ilisimatitsisussaapput. Tamanna pivoq ulloq 2. marts 2006 Naalakkersuisunik ataatsimeeqateqarnermi.

Kingusinnerusuk Nationalbankimit Statsministeriarmiillu aallartitanit nassuiaammik immikkualuttortaqarnerusumik Naalakkersuisut apriliip 4-ni tigusaqarput.

Naalagaaffeqatigiit ulloq 27. juni 2006 ataatsimiinneranni Statsministerip Naalakkersuisullu Siulittaasuata isumaqatigiissutigaat Økonomi- og Erhvervsministeri kalaallit aningaasaat pappiaqqat immikkut ittut pillugit inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussa qassasoq. Taamatut pisoqassappat Naalakkersuisut Nationalbankillu akornanni isumaqatigiittoqartussaavoq.

Tamanna tunngavigalugu inatsisissatut siunnersuut L42 Kalaallit Nunaanni aningaasat pappiaqqat pillugit Inatsisissatut Siunnersuut Folketingimut saqqummiunneqarpoq ulloq 11. oktober 2006. Tamanna pitinnagu Naalakkersuisut ukiakkut ataatsimiinnermi inatsisissatut siunnersuummut Inatsisartut oqaaseqaataannut aalajangiiffigisassatut siunnersuummut saqqummiussa qarput (UKA2006/53). Aalajangiiffigisassatut siunnersuut Inatsisartunit akuersissutigineqarpoq ulloq 6. oktober 2006. Siunnersuummut Siumut IA-lu akuersillutik taaseqataapput. Atassut Demokraatillu akerliullutik taaseqataapput. Tamatuma kingorna inatsisissatut siunnersuut ulloq 1. juni 2007 atortussanngortillugu Folketingimit akuersissutigineqarpoq ulloq 8. maj 2007¹. Tamatuma kinguneraa 1. januar 2008 aallarnerfigalugu kalaallit aningaasaannik immikkut ittunik eqqussisoqartussanngormat.

Naalakkersuisut eqqumiitsuliortoq Naja Abelsen aningaasanik suliaqartussatut siullermik toqqarpaat. Taassuma Nationalbankimik suleqateqarnera unitsinneqarpoq piffissaliussa q eqqortinneqarsinnaanngimmat. Taamaalilluni pilersaarutigineqartoq kinguartoorpoq. Tamatuma kingorna Naalakkersuisut eqqumiitsuliortoq Miki Jakobsen aningaasanik suliaqartussatut toqqarpaat. Isumaqatigiinngissuteqarnerit pissutigalugit taassuma Nationalbankimik suleqateqarnera aamma unitsinneqarpoq.

Taamaalinerani massakkut Naalakkersuisusut naalakkersuisunngorsimapput. Suliniutit aallartinneqareersut eqqarsaatigeqqinnissaannut ataatsimut kissaateqartoqarnera aallaavigalugu Nationabanken qinnuigineqarpoq pilersaarut unitsikkallaqqullugu. Naalakkersuisut aalajangiineq massakkut eqqarsaatigereerpaat, taamaammallu aalajangiiffigisassatut siunnersuummik nutaamik

---

¹ Inatsit nr. 436 ulloq 14. maj 2007 Kalaallit Nunaanni aningaasat pillugit inatsit

saqqummiussillutik, tassanilu inassutigineqarpoq kalaallit aningaasaannik pappiaqqanik immikkut ittunik eqqussinissamut aalajangiineq allangortinneqassasoq.

2.1 Tunngavilersuut

Kalaallit aningaasaannik pappiaqqanik immikkut ittunik eqqussinissami siunertarineqartoq kulturimut attuumassuteqarpoq. Taamaalilluni taamani Naalakkersuisut Siulittaasuut siunnersuummut imatut tunngavilersuivoq:

*"Kalaallit Nunaanni aningaasat pappiaqqat Kalaallit Nunaata nammineerneranut suli malunnarulersitsisinnaapput. Kalaallit Nunaanni aningaasat kalaallisut allagartallit nunatsinneersunillu assiliartallit inuiattut kinassusitta atatiinnarneqarnissaanik ersarinnerulersinneqarnissaanillu angusaqarniarnitsinnut ikorfartuutaassapput."*²

Tassalu ilisarnaateqarnerup naleqassusia aningaasanik pappiaqqanik immikkut ittunik kissaateqarnermut tunngavilersuutaavoq. Eqqarsaat uaniippoq aningaasat pappiaqqat nammineerluta pigisavut inuiattut kinaassusitta nukittorsarnissaanut iluaqutaanissaat. Aalajangiinermut aningaasaqarnikkut tunngavilersuutiniq soqanngilaq.

2.2. Oqaluttuarisaaneq

Kalaallit aningaasaannik pappiaqqanik eqqussisoqassappat tamanna aatsaat siullerpaamik pisussaangilaq. Nunasiaateqarnerup nalaani sumiiffinni arlaleriarluni aningaasanik pappiaqqanik suliaqartoqartarsimavoq. Siullermik tamanna pisimavoq 1801-imi, taamanikkut avannaata naalagaqarfiani allagartanik eqqussisoqarmat arfanniarnermut akiliutigineqartussanik. Allagartat najukkami inspektør Claus Bendeke-mit nallukattat tunuatigut lakimik ilisarnaaserlugit suliaapput.

Kolonistyrelsip imaluunnit den Kongelige Grønlandske Handelip kalaallit aningaasaannik pappiaqqanik ukiuni arlalinni atorneqarsimasunik saqqummersitsisarsimanerannut assersuutissarpassuaqarpoq. Kisianni aamma najukkani aningaasanik pappiaqqanik saqqummersitsisoqartarsimavoq, soorlu avannaata naalagaqarfiani tamanna pisimasoq. Qaqortumi 1934-mi niuertorutsip angalanera assersuutissaavoq. Taassuma angalanera sivitsuummat niuertorutsillu aningaasaasivimmut matuersaat nassarmagu niuertorseq najuuttoq allagartanik arlalinnik sanavoq akissarsianut atorneqartussanik. Pisoq assingusoq pivoq Aasianni 1944-mi. Taamanikkulli aningaasanik tigorianaannik amigaateqarnermut sorsunnersuit aappaat pissutaavoq.

Taamatutaaq aningaasaqarsimavoq nammineq sanaanik nunasiaateqarnerup nalaani saqqummersinneqartartunik. Kisianni Grønlands Styrelse aamma aningaasanik saqqummersitsisarsimavoq. Siullermik 1926-mi. Tamatuma kingorna Den Kongelige Mønt kalaallit aningaasaannik sanasarsimavoq. Taakku kingullersaat 1967-imi tigooraneqarput, tamatumalu kingorna aningaasat Danmarkimi atorneqartut kisimik atorneqartalerput.

---

² Naalakkersuisut siulittaasuata UKA2006/52-imut saqqummiussissutaa .

3. Aningaasat pappiaqqat

Kalaallit aningaasaannik pappiaqqanik eqqussisoqassappat kalaallit namminneq aningaasaataat nutaat pineqarnaviangillat. Aningaasat pappiaraasut danskit koruuniannut 1:1 malillugu qilersorsimassapput danskillu aningaasaataasa nalingat assigiinnassallugu (50, 100, 200, 500 og 1000 kr.). Kalaallit aningaasaannik (møntit) immikkut ittumik suliaqartoqassanngilaq. Akerlianik danskit aningaasaat atorneqaannassapput.

Danskit aningaasaat pappiaqqat kalaallit aningaasaat pappiaqqat assigalugit Kalaallit Nunaanni siunissami akiliutitut atorneqarsinnaassapput. Taamaammat aningaasat paarlaanneqarnaviangillat. Danskit aningaasaasa pappiaqqat amerlassusiat danskit aningaasaannik pappiaqqanik aningaaseriviit katersinerannut atatillugu ikiliartussapput kalaallilu aningaasaat tunniunneqarlutik. Kisianni aamma danskit aningaasaataat pappiaqqat innuttaasuneersut takornarianeersullu Danmarkimit nassatarineqartut takussaajuassapput. Taamaammat innuttaasut inuussutissarsiuteqartullu aningaasat assigiinngitsut marluk ataatsikkut suliarisassavaat.

3.1. Aningaasat nalingat aningaasanullu politiki

Ullumikkut naalagaaffeqatigiinneq tamakkerlugu ataasiinnarmik aningaasap nalinganut aningaasanullu politikeqarpoq. Tamanna kalaallit aningaasaat pappiaqqat pillugit inatsisip Folketingimi akuersissutigineqarneratigut allanngortinneqanngilaq. Taamaalillunilu aamma kalaallit aningaasaasa pappiaqqat eqqunneqarneranni allanngortinneqassanngilaq.

Tamanna Namminersorneq pillugu Inatsit aqputigalugu allanngortinneqarnaviangilaq. Isumaqatigiissut atorlugu Namminersorlutik Oqartussat ingerlatsivinnik 32-nik tigusaqartussaavoq aningaasaqarnikkut periarfissaqalernerat malillugu. Ingerlatsiviit taakku 32-iusut Namminersorneq pillugu isumaqatigiissummi allattorsimaffinni I aamma II-mi allattorneqarput. Allattorsimaffimmi III-mi ingerlatsiviit tiguneqarsinnaanngitsut ilaapput. Tassani aningaasanut nunallu aningaasaanut politiki ilaavoq. Ingerlatsiviit allat tassaapput naalagaaffimmik ingerlatsineq, nunanut allanut politiki, illersornissamut sillimaniarnermullu politiki, Højesteret aamma innuttaassuseqarneq.

3.2. Atortuulersitsineq

Kalaallit aningaasaat pappiaqqat Kalaallit Nunaanni taamaallaat atorneqarsinnaassapput. Taamaalilluni Danmarkimut Savalimmiunullu angalasoqartillugu danskit aningaasaannut paarlaassisoqartarnissaa pisariaqassaaq. Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap inatsisip akuersissutigineqarneranut atatillugu ilaasortaminut inassutigisimavaa paarlaassisoqartillugu akiliuteqartoqartassanngitsaq. Taamaattoq GrønlandsBANKEN nalunaaruteqarpoq danskit aningaasaannut paarlaassisoqartillugu 20-30 kr.-inik akiliisitsisoqartarnissa ilimagineqassasoq.

Kalaallit aningaasaasa pappiaqqat Danmarkimi Savalimmiuniluunniit atorneqarsinnaannginnissaannut tunngaviuvoq aningaasat qaqutigunnaq nunani taakkunani atorneqartartussaaneri pissutaalluni aningaasat pisiniarfinni il.il. akuerineqartannginnissaat. Taamatut pisoqarnerani kalaallit akiliutiginiakkaminnik inatsisitigut illersorneqartumik itigartitaanissaat annertuseriassaaq, peqataanillu aningaasanik peqquserluttuliortoqarnissaa qaninnerulerluni. Taamaammat nunarsuaq tamakkerlugu manna periusaavoq nunap aggorsimanerani ataatsimi aningaasat ataasiinnaat atorneqartarmata, taakkuninngalu kikkut tamarmik tigusarnissaat pisussaaffiummat.

Nationalbanki tamanna pillugu imatut erseqqissaavoq:

"Nunami aningaasaqarfiusumi aningaasat pappiaqqat ataasiinnaatillugit atorneqartarneri ileqquuvoq. Siullermik aningaasat pappiaqqat assigiinngitsut kaaviiaartinneqarpata paatsiveerunnermik kinguneqarsinnaavoq, tassani aningaasat pappiaqqat isikkumikkut ilumoortuunerannik paatsiveerunneq ilanngullugu. Aammattaaq pisarillisaaneq eqqarsaatigalugu immikkoortiterisarneq, siammarterineq il.il. eqqaasariaqarput. Taamaammat kalaallit aningaasaat pappiaqqat inatsisitigut illersorneqartumik maani akiliutitut atorneqarsinnaalissappata Kunneqarfiullu Danmarkip ilaani atorneqarsinnaalerlutik paatsiveerutsitsinermik pilersitsinissaa ilimagisariaqarpoq, tassunga ilanngullugu aningaasat pappiaqqat isikkumikkut ilumoortuunersut. Tamanna sunniut sakkortusineqassaaq savalimmiormiut aningaasaat pappiaqqat aamma taamatut pineqalissappata.

Aammattaaq Nationalbankimut aningaaserivinnullu suli aningaasartuutaaneruneranik kinguneqassaaq, taakkumi inatsisissatut siunnersuummi matumani eqqarsaatigineqartumit annerusumik aningaasanik pappiaqqanik assigiinngitsunik immikkoortiterneqarlutillu siammarterneqartartussanik il.il. suliaqartussanngussammata.

Savalimmiut 1949-miilli oqaluttuarisaanermik tunngaveqartumik nammineerlutik aningaasaatiminnik immikkorluinnaq ittumik aaqqissuussiffiqineqarsimapput, taakkulu inatsisitigut Savalimmiuni taamaallaat atorneqaaqusaapput. Danskit aningaasaat pappiaqqat pisarneq malillugu Savalimmiuni atorneqartarput. Danskit aningaasaat pappiaqqat Kalaallit Nunaanni massakut atorneqartarmata pissusissamisoortuussaaq taakku atuinnarneqarpata. Taamaalillutik kalaallit aningaasaat pappiaqqat danskit aningaasaat peqatigalugit Kalaallit Nunaanni kaaviiaarsinnaassapput. Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap aamma ilaasortaminut inassutigisimavaa kalaallit aningaasaat pappiaqqat kaaviiaartinneqalissappata akeqanngitsumik danskit aningaasaannut pappiaqqanut paarlaanneqarsinnaassasut.

Taamaammat Nationalbankip kaammattuutigissavaa kalaallit aningaasaat pappiaqqat atorneqalersussat taamaallaat Kalaallit Nunaanni inatsisitigut illersorneqarlutik akiliutitut atorneqarsinnaanissaat."³

Taamaalillutik kalaallit aningaasaat pappiaqqat Kalaallit Nunaata avataani atorneqarsinnaassanngillat, tamannami atukkatigut aningaasaqarnikkullu kinguneqartussaassaaq. Naalakkersuisut taamanikkut atuuttut tamassuma allanngortinneqarnissaanik pilersaaruteqarsimanngillat. Naalakkersuisut taamatut aamma isumaqarput.

3.3. Ilusilersornera

Aningaasat pappiaqqat kalaallisut allannertaqassapput aqqalu "Koruuni" -mik taaguuteqarluni. Tamatuma saniatigut ilusissaanut arlalinnik piumasaqaateqarpoq. Siullertut aningaasaanermik naleqassutsimillu takutitsissaaq. Tullinnguullugu nutaaliaanera, kisiannili ima allanngujaatsigissalluni ukiorpassuarni atorneqarsinnaassalluni.

Kalaallit aningaasaat pappiaqqat inuiattut kinaassutsimik misigilersitsinissamik siunertaqarmata aningaasat nunat allat aningaasaannut assingussanngillat. Peqataanik assiliartaqassapput kalaalerpaluttutut isigineqarsinnaasunik. Tamakku tunngavigalugit aningaasanut pappiaqqanut ilisarnaatissatut makku pilersaarutaapput. Pappiaqqap allaa qaamanerusoq nannumik ilisarnaateqarnissaa ilimagineqarpoq. Aningaasani pappiaqqani assigiinngitsuusuni tallimani Avannaani Kullorsuaq, Ummannap qaqqaa, Nuup

---

³ Tak. ap eqqutip 6 ad L 42-p Udvalget vedrørende Grønlandske Forhold-imit ulloq 12. januar 2007-mi akineqarnera.

Kangerluani Pisissarfik, Kujataani Killavaat Tasiilamilu qaqqap titartagaanissaat pilersaarutaavoq. Taakku saniatigut umimmaat, qilalukkat qernertat, uillut, qupaloraarsuit ammassallu assingi ilaatinneqartussaapput.

4. Aningaasaqarnikkut kingunerisassai

Kalaallit aningaasaannik pappiaqqanik eqquassinissamik aalajangiineq piviusunngortinneqarpat 9 mio. kr.-inik aningaasartuutaaneramik kinguneqassaaq. Aningaasartuut tamanna Nationalbankimit isumagineqassaaq. Aningaasartuut aningaasaliornissap aallartisarnernut 8 mio. kr.-inik naleqassaaq. Taamatut aningaasaliorneq aningaasaatissanik ukiuni 10-ni atorpeqarsinnaasunik kinguneqarnissaa ilimagineqarpoq. Taakku saniatigut aningaasartuutit katillugit 1 mio. kr.-nit ingerlaavartumik ukiuni 4-ni atorpeqartussat atorpeqartussaapput.

Aningaasartuut taanna Nationalbankimii Naalagaaffimmut, Kalaallit Nunaannut Savalimmiunullu minnermik sinneqartooruteqarnermik kinguneqassaaq. Sinneqartoorutaasunit Kalaallit Nunaata pissai ukiumi aallartiffiusumi 600.000 kr.-nit missaanniinnissaat ukiunilu sisamani ingerlasuni ukiumut 75.000 kr.-nit missaanniinnissaat ilimagineqarpoq.

Kalaallit Nunaata ullumikkut Nationalbankip sinneqartoorutaanit aggorneriassai danskit kalaallillu innuttaasut amerlassusiisa akornanni naleqqiussineq aallaavigalugu naatsorsorneqartarpoq, tak. Pilersuineq, angalaneq, angallassineq, allakkerineq il.il. pillugit Kalaallit Nunaanni inatsimmi § 12. Kalaallit aningaasaannik pappiaqqanik immikkut ittunik eqqussisoqassagaluarpat Nationalbankip sinneqartoorutaani Kalaallit Nunaata aggorneriassaasa naatsorsorneqartarnerata allanngortinnissaa ilimagineqanngilaq.

5. Nunani allani aningaasat nalingat

Nunanik arlalinnik assigiimmik aningaasaqartunik assersuutissaqarpoq. Euro pillugu suleqatigiinneq nunat angisuut amerlasuut aningaasaqarnermik kullu nukittuut peqataaffigisaat tamatumunnga assersuutissaavoq, kisiannili aamma minnerusunik suleqatigiittoqarluni. Caribiami nunat kattussuunneri assersuutissaavoq nunat mikisut aningaasaqarnikkullu nukittunngitsut aningaasaqarnermik ataatsimoornermik aningaasatigut iluanaarnissamut sillimaniartut. Australiap dollaria Manerassuarimi qeqertani naalagaaffeeqqani arlalinni aningaasatut nalilittut atornerqarpoq, nunallu aningaasaqarnermik nukittunngitsut nunanik allanik suleqateqarlutik aningaasaqarnermik nukittorsarpaat, taamaallutik aningaasaliissusat nunanit allaneersut takornariallu akimmiffissaqannginnissat nalorninartorsiunnginnissaallu qulakkiissagamikku. Kalaallit Nunaat danskit koruuniat pillugu Danmarkimik suleqateqarpoq aningaasaqarnerlu Nationalbankimit aqunneqarluni. Suleqatigiinnermi tassani Savalimmiut nammineerlutik koruunertik atorlugu suleqataapput, koruunilu 1:1 malilugu danskit koruuniannut qilersorsimavoq.

Nunani assigiinngitsuni aningaasaqarnermik politikip nassuiarneqarnera tullinguuttuni atuarneqarsinnaavoq. Nunani immikkut erseqqissarlugit taaneqartuni ataatsimoorfiusoq tassaavoq aningaasat nalingat atornerqartoq namminersortuunngimmat kisiannili aningaasanut naleqarnernut pituttorsimasuulluni.

Taakku saniatigut Nunat aamma Naalagaaffiup immikkoortortai imarpiit ikaarlugit inissisimasut peqatiginerat (OLT) immikkut taaneqarpoq. Immikkoortut taakku EU-p iluani pilersitaapput naalagaaffittulli ilaasortaanatik. Nunat taakku ataatsimoorutigisaat tassaavoq nunaammata aningaasaqarnermik nukittuunngitsut, taamaammallu unammilligassaarlutik Kalaallit Nunaata unammilligassaanut assersuunneqarsinnaasunik.

5.1. Savalimmiut

Savalimmiut nammineerlutik koruunertik atorlugu aningaasanik atueriaaseqarput, tassanilu aningaasat pappiaqqat atornerqarput. Savalimmiormiut aningaasaat pappiaqqat 1951-imiilli atornerqalerput. Savalimmiormiut koruuniat 1:1 malilugu danskit koruuniannut pituttorsimavoq. Danskit savalimmiormiullu koruunii assigiissillugit Savalimmiuni atornerqarsinnaapput. Qilersorsimaneq tamanna inatsisitigut aalajangigaavoq, taamaammallu danskit Euro-p tungaanut aalajangersimasumik politikeqarnerannut assersuunneqarsinnaanani. Aningaasanik siammarterinissaq Nationalbankimit aalajangersarneqarpoq Nationalbankillu savalimmiormiut aningaasaasa pappiaqqat naqiterneqarnissaat aningaasartuutigaa. Kalaallit aningaasaat pappiaqqat aamma taamatut pineqarsimassagaluarput.

Savalimmiormiut koruuniat inatsisit malillugit Danmarkimi atornerqarsinnaanngilaq. Tamatumunnga pingaarnertut pissutaavoq Danmarkimi niuernermik ingerlataqartut ikittuinnaat ilisimammassuk savalimmiormiut koruuniat danskit koruuniatut naleqartoq. Taamaammatt ilumoortuuneranut nalornisoqarsinnaavoq peqquserluttulioqarnissaanullu periarfissaqarnerulerluni. Tamannalu assinganik tunngavilersuutaavoq soq kalaallit aningaasaasa pappiaqqat atornerqalissagaluarpata Kalaallit Nunaata avataani atornerqarsinnaannginnerannut. Savalimmiormiut aningaasaat pappiaqqat Danmarkimi aningaaserivinni sumiluunniit paarlaanneqarsinnaapput. Savalimmiormiut koruuniisa paarlaannerannut akiliuteqartoqarneq ajorpoq. Kisiannili nalornisoornissaq (aamma ilisimasaqannginneq) aporfivoq. Tamanna pissuteqarpoq savalimmiormiut koruuniinik niuerpiartoqarneq ajormat, tamannalu pissutigalugu Danmarkimi ilisimannittoqalersimannngilaq niuertut savalimmiormiut koruuniinik tigusinissaminnut qularunnaarsillugit. Taamaattorli najukkani assersuutissaqarpoq danskit koruunii assigalugit savalimmiormiut koruuniinik atuiffiusunik, assersuutigalugu Hirtshalsimi savalimmiormiut aalisartut

ornikkajuttagaanni taamaalillunilu savalimmiormiut aningaasaataasa nalingannut ilisimasaqarfiulersimasumi.

5.2. Nunat allat

Kiribati aamma Tuvalu

Kiribati aamma Tuvalu Manerassuarmi qeqertaapput marluk naalagaaffiullutik namminersortut. Kiribati-mi Kiribatip møntiinik akiliisoqarsinnaavoq, taakkulu australiamiut dollariannut 1:1 malillugu qilersorsimapput. Kiribati nammineerluni dollarinik pappiaqqanik peqanngilaq, taamaammallu australiamiut dollariinik pappiaqqanik tassani atuisoqartarpoq.

Tuvalu Kiribati assigalugu nammineerluni dollariuteqarpoq: Tuvalu dollars. Kiribati asigalugu Tuvalu nammineerlutik mønteqarpoq australiamiut dollarii møntiusut assigalugit atorneqartartut. Tuvalu-mi australiamiut dollarii pappiaqqat atorneqartarput Tuvalu nammineerluni dollarinik pappiaqqanik peqanngimmat.

Taamaalilluni Kalaallit Nunaanni inerisaanissamut pisussamut inerisaaneq assinguvoq (tamatumani killormuuginnarpoq: møntit allangussanngillat pappiaqqalli kalaallisut ilisarnaaserlugit). Kiribatermiut inuiaqatigiisuusut ikittunnguupput, møntillu amerlanersaat ulloq manna tikillugu kaaviiartinneqartut 1979-imi ukiumi tassani qeqertaq naalagaaffik Tuluit Nunaanniit avissaarmalli aningaasaliarineqarput.

Bermuda

Bermuda Caribienimiipput, tassanilu aningaasat nalingat Bermuda dollariuvoq amerikkarmiut dollariannut 1:1 malillugu pituttorsimasoq. Amerikkarmiut Bermudamiullu dollarii assigiissillugit Bermudami akuerineqarput, taamaalillutillu nunani allaneersut amerlanersaasa amerikkarmiut dollarii atorumanerusarpaat taakku nunani allani aamma atorneqarsinnaammata, Bermudallu dollarii taamaallaat Bermudami atorneqarsinnaallutik.

Caribiap kangiani naalagaaffiit peqatigiit

Caribiami nunani 8-ni caribiap kangilliup dollarii aningaasatut naleqartut atorneqarput. Aningaasanik ingerlatsineq ataatsimoortumik qitiusumik aningaaserivimmiit aqunneqarpoq.

Nunap aamma naalagaaffiup immikkoortortai imarpiit ikaarlugit inissisimasut peqatiginerat, OLT

Nunat imarpiit ikaarlugit nunaallutik kattuffimmut peqataasut siamasissorujussuupput, avannaani Kalaallit Nunaannit kujataani Falklandip qeqertaanut Qalasersuarmullu Kujallermut. Nunani toqqarneqartuni aningaasaqarnikkut politiki naatsumik ataani allaaserineqarpoq.

Arubami Aruba gylden aningaasatut atorneqarpoq, kisiannili aamma amerikkarmiut dollarii assigalugit atorneqarsinnaallutik. Aningaasanik siammarterineq Centrale Bank van Aruba-mit aqunneqarpoq, tassanilu amerikkarmiut dollariinut naleqqiullugu aalajangersimasunik politikeqarluni. Arubami aningaasarsiornikkut immikkoortoq annerpaaq takornariaqarnermut tunngassuteqarmat takornariallu amerlasuut USA-meersuummata amerikkarmiut dollarii atorneqarsinnaapput.

Jomfruerne amerikkarmiut dollariinik atuiffiupput, aningaasanillu siammarterineq amerikkarmiut centralbankiannit aqunneqarluni.

Caymanip qeqertaani Caymanip dollarii atorneqarput, taakkulu Cayman Islands Monetary Authority-mit aqunneqarput. Caymanip qeqertai 60.000 missaannik inoqarpoq ukiumullu 10 mia. kr.-nit missaannik tunisassiat ataatsimut nalingannik aningaasarsiortuullutik. Kalaallit aningaasarsiornernannit

marloriaatingajaapput naak innuttaasut taamak amerlatigingajakkaluartut. Caymanip qeqertaani aningaasaqarneq pingaarnertigut takornariaqarneq aningaasalersuinerlu aqputigalugit ingerlanneqarpoq.

Falklandip Qeqertaat namminneq Falklandip Qeqertaasa pundiannik aningaasaqarput tuluillu pundiannut 1:1 malillugu qilersorsimasumik. Falklandip Qeqertaanni tuluit pundii Falklandillu Qeqertaasa pundii atorpeqarsinnaapput, kisiannili Falklandip Qeqertaasa avataanni Falklandip Qeqertaasa pundii atorpeqarsinnaanatik.

Aningaasat nalingannut politikeqarnerit assigiinngitsut nunanut ataasiakkaanut qanoq kinguneqarnerisa kinaassusersiunngitsumik naliliinermik takutitsisinnaasunik paasissutissanik pissarsinissaq periarfissaqarsimanngilaq. Taamaattorli erseqqissarneqassaaq nunani nunap taassuma aningaasaanik nunat allat aningaasaat naleqarnerit assigalugit atuiffiusuni nunat allamiut (takornariat aningaasaliisullu) nunat allamiut aningaasaat atussallugit salliutittarpaat. Peqataanik Savalimmiuni misilittakkani takuneqarsinnaavoq nammineq møntinik aningaasanillu pappiaqqanik eqqussinermut atatillugu nunat allat aningaasaqarnikkut suleqatigisat tikeraartillugit paarlaassiniarnermi ajornartorsiorfiusinnaasarmat. Ajornartorsiutit tamakku qanoq annertutigineri naatsorsorneqarsimanngillat, kisiannili ilimanarsinnaalluni soorpiannngitsumik imaluunniit suunngitsumik aningaasaqarnermut sunniuteqarnissaa, taamaattorli ajoqutitut misigineqarsinnaalluni.

6. Euro-p Danmarkimut eqqunneqarnera

2000-imi euro pillugu suleqatigiinnissamut danskit ilaasortaanissaannut siunnersuummut danskit innuttaasut naaggaarput. Taamaakkaluartoq Danmark kingusinnerusukku aalajangersinnaavoq euro pillugu suleqatigiinnermut ilanngunnarluni.

Euro pillugu suleqatigiinnermut Danmark ilanngutissagaluarpas Kalaallit Nunaannut (aamma Savalimmiunut) qanoq kinguneqassanersoq apeqqummut akissuteqarluni siusinnerusukku Statsministeri Anders Fogh Rasmussen imatut akissuteqarpoq: *"Euro pillugu suleqatigiinnermi Danmark peqataaniarluni aalajangissagaluarpas danskit koruuniannik Kalaallit Nunaat Savalimmiullu atuinissaminnut periarfissaqassapput, tamanna kissaatigineqassappat. Savalimmiut Kalaallillu Nunaata Euromut ilanngunnissaannut aamma periarfissaqassaaq. 2001-imi Euromut Danmarkip peqataanissaa pillugu inatsisissatut siunnersuutip Folketingimi isumaqatigiinniartoqarneranut atatillugu apeqqut tamanna erseqqissumik eqqartorneqarpoq"*.⁴

Kalaallit Nunaannut tunngasut pillugu Ataatsimiititaliami ataatsimiinnermi manna erseqqissarneqarpoq: *"Kalaallit aningaasaannik pappiaqqanik eqqussineq - savalimmiormiut aningaasaannik pappiaqqanik atuereerseq assigalugu - tamatuminnga allannguinaaviannigilaq"*.⁵

Tamanna tunngavigalugu isummernarpoq danskit euro pillugu suleqatigiinnermut peqataalissappata kalaallit aningaasaasa pappiaqqat atorsinnaajunnaarnerannik kinguneqartariaqanngitsoq. Tamatumani pisariaqarpoq danskit koruuniata pigiinnarnissaanik Kalaallit Nunaanni peqataanik aalajangiisoqarnissaa.⁶ Tamatumunnga atatillugu taaneqassaaq danskit koruuniannik atuiinnarnissamik aalajangiisoqarpat - Danmark aningaasaqarnermut suleqatigiinnermi peqataatinnagu - massakku aningaasaqarnermut politiki eqqarsaatigalugu annertuumik allanngoriarnerussamat. Akerlianik Euromut ilaaneq massakku aningaasaqarnermut politikimik ingerlatseqqinnerussaaq.

Kalaallit Nunaat Euro-mut ilanngunneqassappat kalaallit assiliartaannik immikkut ittunik atuinissaq periarfissaqassanngilaq. Tamanna pissuteqarpoq aningaasanik nunap pigisaanik immikkut ittunik peqanngimmat.

---

⁴ Tak. Statsministerip § 20 malillugu apeqqutaa, S2589, 2. 2. april 2003-meersoq.

⁵ Tak. apeqqutip 8 ad L 42-p Udvalget vedrørende Grønlandske Forhold-imit ulloq 12. januar 2007-mi akineqarnera.

⁶ Danmarkip suleqatigiinnermut peqataatinnagu danskit koruuniata aalajangiusimaanneqarpat "nunani avannarlerni koruunimik" Kalaallit Nunaanni Savalimmiunilu atorneqartumik pilersitsineq assigiinnassavaa.

7. Inerniliineq

Kalaallit aningaasaannik pappiaqqanik immikkut ittunik eqqussisoqassappat inuiattut kinaassutsitsinnik nukittorsaasussaavoq. Tamanna nammineq isummersorneruvoq uuttorneqarsinnaanngitsaq. Taamaattorli Kalaallit Nunaat nammineerluni aningaasat nalingannut aningaasaqarnermullu politikeqarsinnaanngimmat nammineq kinaassutsimut misigisaqarnissamut killiliisinnaavoq. Nunanik allanik taamatut aaqqissuussinermik misilittagalinnik taamatut malunnartumik iluaqutaasumik oqaluttuartunik takussutissaqanngilaq.

Akerlianik kalaallit aningaasaat pappiaqqat immikkut ittut aningaasaqarnikkut atukkatigullu innuttaasunut inuussutissarsiortunullu mikinerusumik ajornartorsiortitsissapput. Tamakku annertunngikkaluarput ulluinnarnili immikkut artornartunik pilersitsisinnaassallutik.

Danmarkimut angalatilluni aningaasanik paarlaassisarnissaq aammalu nunatsinni aningaasanik pappiaqqanik marlunnik ataatsikkut atuisarnissaq inuiattut kinaassutsimik annermik misigilersitsinissamut nallersuunneqassaaq. Nalilerneqarpoq atukkatigut aningaasaqarnikkullu akornutissat inuiattut kinaassutsimik misigisimanerulernermet annermik eqqarsaatigineqassasut. Tamanna tunngavigalugu kaammattuutigineqarpoq kalaallit aningaasaannik pappiaqqanik immikkut ittunik eqqussisoqassanngitsaq.

Ilanngussat

Ilanngussaq 1. Kalaallit Nunaanni aningaasat pappiaqqat pillugit inatsit

Ilanngussaq 2. Kalaallit Nunaanni aningaasat pappiaqqat pillugit inatsisissatut siunnersuummut Inatsisartut oqaaseqaataat pillugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut (Saqqummiussissut)

Ilanngussaq 1. Kalaallit Nunaanni aningaasat pappiaqqat pillugit inatsit

Inatsit nr. 436 ulloq 14. maj 2007 Kalaallit Nunaanni aningaasat pillugit inatsit

Pingajussaaneerpeqarnerani Folketingimit akuersissutigineqartoq ulloq 8. maj 2007

Kalaallit Nunaanni aningaasat pappiaqqat pillugit Inatsimmut siunnersuut

§ 1. Kalaallit Nunaat namminnerisaminik aningaasaqarpoq, Kalaallit Nunaanni akiliutitut akuerisatut atuuttunik. Aningaasaq naleqarpoq 1 koruuni. Aningaasap nalinga, qallunaat koroonianut sanilliullugu tassaavoq 1 koruuni assigaa 1 krone (DKK).

§ 2. Kalaallit aningaasaat, atorneqarsinnaassagunik, Danmarkip Naalagaafiata Aningaaserivissuani direktørit arlaannit aamma Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisumit ataatsimit atsiorneqarsimassapput.

§ 3. Aningaasat isikkuat, Danmarkip Naalagaaffiata Aningaaseriviata, Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut isumasioreerlugit aalajangissavaa, økonomi- aamma erhvervsministerimillu akuerineqassalluni.

§ 4. Inatsit atortuulerpoq, ulloq 1. januar 2007, kisianni tak. imm. 2.
Imm. 2. Aningaasanut 2 aamma inuutissarsiutinut ministerip, § 1-p atortuulerfissaa aalajangissavaa.

Ilanngussaq 2. Kalaallit Nunaanni aningaasat pappiaqqat pillugit inatsisissatut siunnersuummut Inatsisartut oqaaseqaataat pillugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut (Saqqummiussissut) **(Naalakkersuisut siulittaasuut)**

Saqqummiussissut

1. Siullermeerineq

2006-imi januarimi Statsministerip ataatsimeeqatiginerani Kalaallit Nunaanni pappiaranik aningaasaqalersinnaaneranut periarfissat oqaloqatigiissutigineqarput.

Kalaallit Nunaanni aningaasat pappiaqqat Kalaallit Nunaata nammineerneranut suli malunnarnerulersitsisinnaapput. Kalaallit Nunaanni aningaasat kalaallisut allagartallit nunatsinneersunillu assiliartallit inuiattut kinassusitta atatiinnarneqarnissaanik ersarinnerulersinneqarnissaanillu angusaqarniarnitsinnut ikorfartuutaassapput.

Aningaasat pappiaqqat ilusilernerneqarnissaat Nationalbankip Naalakkersuisullu akornanni suleqatigiilluni aalajangerneqassaaq. Nationalbankimik isumaqatigiissutigineqarpoq aningaasani pappiaqqani sammineqartussanut siunnersuutinik Naalakkersuisut saqqummiussaqaassat. Aningaasat pappiaqqat inaarutaasumik ilusissaannut aallaaviussaaq teknikimut tunngasut pisariaqartitat isumannaallisaanikkullu naleqqussaanerit ilanngullugit Naalakkersuisut siunnersuutaat.

Kalaallit Nunaanni aningaasat pappiaqqat pillugit inatsisissatut siunnersuut nassuiaatitalik Naalakkersuisut innersuutigissavaat taamatullu oqaaseqarlutik siunnersuut Inatsisartunit oqaluuserisassanngortillugu.

Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik
Departementet for Finanser